

**Rada pre globálny trvalo udržateľný cestovný ruch
(GSTC)**

Kritériá GSTC pre destinácie

Verzia 2.0

6. decembra 2019

s
**ukazovateľmi výkonu a cieľmi udržateľného rozvoja
(SDG)**

Oficiálne schválené pracovnou skupinou pre medzinárodné štandardy GSTC a oficiálne prijaté predstavenstvom GSTC ako prvá revízia kritérií GSTC pre destinácie v súlade s podmienkami stanov GSTC.

© The Global Sustainable Tourism Council, 2019. Všetky práva vyhradené.

The Global Sustainable Tourism Council

PO Box 96503 - #51887

Washington, DC 20090 USA

info@gstcouncil.org

www.gstcouncil.org

Preambula

Kritériá Rady pre globálny trvalo udržateľný cestovný ruch (*d'alej v texte uvádzané ako kritériá GSTC*) predstavujú snahu porozumieť pojmu „trvalo udržateľný cestovný ruch“. Kritériá GSTC pre destinácie – neformálne známe aj pod názvom “GSTC-D” – predstavujú minimum, ktoré by mala dosiahnuť každá turistická destinácia. Sú zoskupené do štyroch základných oblastí: udržateľné riadenie, socioekonomické vplyv, kultúrny vplyv a vplyv na životné prostredie. Kritériá sú využiteľné v celom turistickom priemysle.

Kritériá GSTC sú vypracované a revidované v súlade s Kódexom pre tvorbu štandardov Aliancie ISEAL¹, ktorá je uznávaným orgánom poskytujúcim usmernenie k medzinárodným normám pre tvorbu štandardov udržateľnosti vo všetkých sektoroch. Naposledy boli GSTC-D revidované v roku 2019 na základe dvoch kôl konzultácií so zúčastnenými stranami. Informácie o vývoji kritérií a plánoch budúcich revízií sú dostupné na webovej stránke www.gstccouncil.org.

Na čo kritéria slúžia?

K príkladom využitia kritérií GSTC pre destinácie patrí:

- slúžiť ako základ pre certifikáciu udržateľnosti
- slúžiť ako základné usmernenie pre destinácie, ktoré sa chcú stať udržateľnejšie
- pomáhať spotrebiteľom identifikovať destinácie zamerané na skutočne udržateľný cestovný ruch
- slúžiť ako spoločný menovateľ pre informačné médiá na rozlíšenie destinácií a informovanie verejnosti o ich udržateľnosti
- pomáhať certifikačným a ďalším dobrovoľným programom na úrovni destinácií zabezpečiť, aby ich štandardy spĺňali všeobecne prijímanú úroveň kvality
- ponúknuť vládny, mimovládny a súkromný program východiskový bod pre rozvoj kritérií udržateľného cestovného ruchu
- slúžiť ako základné usmernenie pre vzdelávacie a školiace inštitúcie, ako sú školy cestovného ruchu a univerzity
- preukázať spôsob vedenia, ktorý ostatných inšpiruje k činom.

V kritériách sa uvádza, čo je potrebné urobiť, nie ako to urobiť, ani či bol cieľ dosiahnutý. Na to slúžia ukazovatele výkonnosti, súvisiace vzdelávacie materiály a prístup k nástrojom na ich implementáciu, pričom všetky sú nevyhnutným doplnkom kritérií GSTC.

Na koho sa kritériá vzťahujú?

Kritériá GSTC-D boli navrhnuté pre destinácie². Kritériá sa nevzťahujú na jednotlivý subjekt, ale skôr na pomenované miesto, ktoré je možné jednoznačne identifikovať. Kritéria jednoducho vyžadujú, aby sa opísaná podmienka týkala tohto určeného miesta, bez ohľadu na to, ktorý subjekt nesie zodpovednosť alebo kto a ako realizuje súvisiacu činnosť.

¹ ISEAL - International Social & Environmental Accreditation & Labelling Alliance (Medzinárodná aliancia pre sociálnu a environmentálnu akreditáciu a označovanie – pozn. prekl.)

² Svetová organizácia cestovného ruchu (UNWTO) definuje destináciu ako „fyzický priestor s administratívnymi a/alebo analytickými hranicami alebo bez nich, v ktorom môže návštevník prenocovať. Ide o klaster (sústredenie) výrobkov a služieb a činností a zážitkov v rámci hodnotového reťazca cestovného ruchu a základnú jednotku analýzy cestovného ruchu. Destinácia zahŕňa rôzne zúčastnené strany a môže sa združovať do väčších destinácií“.

Rozsah pôsobnosti kritérií GSTC-D je široký a je možné ich uplatniť na širokú škálu destinácií. Môžu sa nachádzať kdekoľvek na svete a môžu byť akéhokoľvek typu (napr. mestské, vidiecke, horské, pobrežné alebo zmiešané). Kritériá sa môžu vzťahovať na veľké destinácie (napr. veľké mestá alebo regióny) aj na malé destinácie (napr. národné parky, klastre miestnych spoločenstiev a pod.)

Napriek tomu, že kritériá GSTC-D sa vzťahujú na miesto, nie na konkrétny subjekt, mnoho kritérií môže byť prevzatých a uplatňovaných organizáciou pre manažment destinácie, ktorá je zodpovedná za koordinovaný prístup k udržateľnému cestovnému ruchu v rámci danej destinácie. Existencia takejto organizácie je hlavnou požiadavkou kritérií GSTC-D, ako je uvedené v kritériu A1. Je potrebné poznamenať, že takáto organizácia nemusí byť nevyhnutne miestnou samosprávou alebo orgánom verejného sektora a vyžaduje zapojenie verejného aj súkromného sektora.

Niektoré z kritérií sa týkajú podnikateľských subjektov. Môže ísť o jednotlivé podniky, ale aj o iné formy zariadení, prevádzok a podnikania. Môžu to byť napríklad múzeá, festivaly, verejné budovy a pamiatky, nielen komerčné prevádzky ako hotely alebo platené atrakcie.

Ukazovatele výkonnosti a ciele udržateľného rozvoja

Tu uvádzané ukazovatele výkonnosti majú slúžiť ako usmernenie pri meraní súladu s kritériami. Nemajú byť definitívnym súborom alebo úplným súhrnom, ale majú poskytnúť solídny vzorový súbor pre užívateľov kritérií GSTC C-D pri vytváraní vlastných skupín ukazovateľov. Ukazovatele výkonnosti v podstate poskytujú navrhovaný zoznam okolností, faktorov, dôkazov a opatrení, na ktoré je potrebné v destinácii pri posudzovaní súladu s kritériami prihliadať.

Uplatňovanie kritérií pomôže destinácii prispieť k naplneniu Agendy pre trvalo udržateľný rozvoj 2030 a 17-tich cieľov udržateľného rozvoja. Pri každom kritériu je uvedený jeden alebo viac zo 17-tich cieľov udržateľného rozvoja (SDG), ku ktorým sa najviac vzťahuje.

Jazyk a preklady

Oficiálnym jazykom kritérií GSTC a súvisiaceho systému je angličtina.

Preklady do iných jazykov, ktoré sa nachádzajú na webovej stránke GSTC alebo inde, slúžia na účely školení a zvyšovania informovanosti a nie je možné ich používať v technických programoch vrátane certifikácie a akreditácie, s výnimkou prípadov, keď je to výslovne stanovené formálnou dohodou medzi organizáciou GSTC alebo jej autorizovaným akreditačným orgánom a vlastníkom normy alebo certifikačným orgánom. V prípade schváleného použitia iného jazyka než angličtiny sa v prípade pochybností o výklade kritérií použije oficiálna anglická verzia.

Prechodné obdobie

Prechodné obdobia pre nahradenie kritérií GSTC pre destinácie verzie v1.0 verziou v2.0 sú nastavené podľa nasledujúcich funkcií:

- Na účely stanovovania zásad, školení a akýchkoľvek iných účelov, ktoré nesúvisia s certifikáciou, je potrebné používať verziu v2.0 s okamžitou platnosťou
- Vlastníci štandardov v danej destinácii alebo spoločenstve, ktorí sú uznaní organizáciou GSTC, majú na prispôbenie sa novej verzii v2.0 lehotu dvoch rokov, a to do 31. decembra 2021. Vlastníci, ktorí chcú prispôbiť svoje štandardy revíziám skôr, tak musia urobiť najneskôr do 30. júna 2021, aby mali dostatočný čas na prípadné nevyhnutné úpravy na základe vyhodnotenia súladu týchto zmien zo strany organizácie GSTC.
- Certifikačné orgány, ktoré boli akreditované na certifikáciu destinácií podľa verzie v1.0 kritérií rady GSTC pre destinácie, musia mať revidovanú verziu v2.0 plne integrovanú do certifikačného systému do 31. decembra 2021, s dokladmi o jej uplatňovaní v minulosti. Bežné udržiavanie akreditovaného statusu sa

nesmie počas prechodného obdobia oneskoriť. Noví žiadatelia o akreditáciu po decembri 2019 musia pred odoslaním žiadosti o akreditáciu zabezpečiť, aby používali GSTC-D verziu v2.0 alebo štandard uznávaný organizáciou GSTC, ktorý je ekvivalentný so štandardom v2.0.

Revízie kritérií GSTC

Táto verzia (v2.0) bola oficiálne prijatá predstavenstvom ako konečná verzia kritérií GSTC pre destinácie (GSTC-D), a to od 6. decembra 2019.

Táto verzia kritérií GSTC pre destinácie (v2.0) je prvou revíziou od ich formálneho vydania v decembri 2013.

Organizácia GSTC vykonáva pravidelné kontroly najmenej päť rokov po predošlej revízii, aby určila, či je aktuálna verzia stále relevantná a či a kedy sa má začať proces formálnej revízie. Ďalšia takáto revízia sa uskutoční pravdepodobne v decembri 2024. Organizácia GSTC kedykoľvek víta pripomienky ku kritériám prostredníctvom sekcie Kritériá na webovej stránke www.gstcouncil.org. Pokiaľ pripomienky preukážu potrebu uskutočniť revíziu skôr než v decembri 2024, môže ju organizácia GSTC uskutočniť už skôr.

Štruktúra kritérií

Kritériá sú rozdelené do štyroch oddielov, z ktorých každý má dva alebo tri pododdiely, ako je uvedené nižšie. Poradie oddielov a pododdielov v žiadnom prípade nevytvára o relatívnej dôležitosti každej témy.

<p>ODDIEL A: Udržateľné riadenie</p> <p>A(a) Štruktúra a rámec riadenia A(b) Zapojenie zainteresovaných strán A(c) Riadenie tlaku a zmien</p> <p>ODDIEL B: Socioekonomická udržateľnosť</p> <p>B(a) Dosahovanie miestnych ekonomických prínosov B(b) Sociálny blahobyt a dopady</p>	<p>ODDIEL C: Kultúrna udržateľnosť</p> <p>C(a) Ochrana kultúrneho dedičstva C(b) Návšteva kultúrnych pamiatok</p> <p>ODDIEL D: Udržateľnosť životného prostredia</p> <p>D(a) Zachovanie prírodného dedičstva D(b) Hospodárenie so zdrojmi D(c) Hospodárenie s odpadmi a emisiami</p>
---	--

KRITÉRIÁ GSTC PRE DESTINÁCIE v2.0

Kritériá	Ukazovatele	Ciele udržateľného rozvoja
ODDIEL A: Udržateľné riadenie		
<u>A(a) Štruktúra a rámec riadenia</u>		
<p>A1 Zodpovednosť za riadenie destinácie</p> <p>Destinácia má účinnú organizáciu, oddelenie, skupinu alebo výbor, ktoré sú zodpovedné za koordinovaný prístup k udržateľnému cestovnému ruchu so zapojením súkromného sektoru, verejného sektoru a občianskej spoločnosti. Táto skupina má definované zodpovednosti, dohľad a schopnosť implementácie pre oblasť riadenia socioekonomických, kultúrnych a environmentálnych otázok. Skupina je dostatočne financovaná, pri zabezpečovaní riadenia destinácie spolupracuje s radom subjektov, má prístup k dostatočnému personálnemu zabezpečeniu (vrátane pracovníkov so skúsenosťami v oblasti udržateľnosti) a pri svojej činnosti a transakciách sa riadi princípmi udržateľnosti a transparentnosti.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Doklady preukazujúce príslušné zloženie a zodpovednosti skupiny. Finančný plán a rozpočet s uvedením súčasných a budúcich zdrojov financovania. Doklady o väzbách a spolupráci s ďalšími subjektmi. Evidencia o stálych zamestnancoch a externých pracovníkoch s uvedením príslušných skúseností. Smernice a postupy riadenia, ktoré preukazujú znalosť a dodržiavanie princípov udržateľnosti a transparentnosť pri svojej činnosti a pri uzatváraní zmlúv. 	
<p>A2 Stratégia riadenia destinácie a akčný plán</p> <p>Destinácia vytvorila a implementuje viacročnú stratégiu riadenia destinácie a akčný plán, ktoré sú verejne prístupné, zodpovedajú jej rozsahu, boli vypracované v spolupráci so zainteresovanými stranami a sú založené na princípoch udržateľnosti. Stratégia zahŕňa identifikáciu a hodnotenie aktív cestovného ruchu a zohľadňuje socioekonomické, kultúrne a environmentálne otázky a riziká. Stratégia sa vzťahuje k širšej politike a opatreniam trvalo udržateľného rozvoja v destinácii a ovplyvňuje ich.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Zverejnený dokument, v ktorom je uvedená aktuálna stratégia a opatrenia destinácie. Stratégia alebo plán sú zreteľne viditeľné a dostupné online. Doklady o konzultáciách so zainteresovanými stranami, stretnutiach, atď. pri tvorbe plánu. Odkaz na zásady udržateľnosti a hodnotenie aktív, problémov a rizík obsiahnutých v stratégii a akčnom pláne. Konkrétne odkazy v stratégii a akčnom pláne na širšiu politiku trvalo udržateľného rozvoja (vrátane plnenia cieľov udržateľného rozvoja) a naopak. 	

<p>A3 Sledovanie a predkladanie správ</p> <p>Destinácia zavádza systém sledovania a reakcie na socioekonomické, kultúrne a environmentálne problémy a vplyvy vyplývajúce z cestovného ruchu. Aktivity a výsledky sú pravidelne sledované, vyhodnocované a zverejňované. Monitorovací systém podlieha pravidelnej revízii.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Sú stanovené konkrétne kvantifikovateľné socioekonomické, kultúrne a environmentálne ukazovatele a ciele. Je zavedené meranie na základe týchto ukazovateľov, pričom výsledky sa zaznamenávajú a zverejňujú aspoň raz ročne. Doklady o monitorovaní a podávaní správ o opatreniach a výsledkoch. Predchádzajúce revízie monitorovacieho systému a harmonogram budúcich revízií. 	
<p>A(b) Zapojenie zainteresovaných strán</p>		
<p>A4 Zapojenie podnikov a štandardy udržateľnosti</p> <p>Destinácia pravidelne informuje podniky cestovného ruchu o otázkach udržateľnosti a povzbudzuje a podporuje ich v tom, aby ich činnosť bola udržateľnejšia. Destinácia podporuje prijímanie štandardov udržateľnosti a presadzuje uplatňovanie noriem uznávaných organizáciou GSTC-I a akreditovaných certifikačných systémov GSTC-I pre podniky cestovného ruchu, pokiaľ sú k dispozícii. Destinácia zverejňuje zoznam podnikov s certifikátom udržateľnosti.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Dôkazy o pravidelnom informovaní podnikov cestovného ruchu o otázkach udržateľnosti (médiá, stretnutia, priamy kontakt atď.). Podpora a poradenstvo v oblasti udržateľnosti pre podniky cestovného ruchu sú dostupné a propagované. Počet a percento podnikov certifikovaných podľa štandardov udržateľného cestovného ruchu (a či sú uznané alebo akreditované organizáciou GSTC), s cieľom zabezpečiť širší dosah. Dôkazy o propagácii certifikačných systémov. Aktualizovaný zoznam certifikovaných podnikov cestovného ruchu. 	
<p>A5 Zapojenie obyvateľov a spätná väzba</p> <p>Destinácia umožňuje a podporuje zapojenie verejnosti do udržateľného plánovania a riadenia destinácie. Prípady, obavy a spokojnosť miestnych spoločenstiev s udržateľnosťou cestovného ruchu a riadením destinácie sú pravidelne sledované a zverejňované a v reakcii na ne sa prijímajú opatrenia. Destinácia má systém, ktorý zlepšuje porozumenie miestnych obyvateľov možnostiam a výzvam udržateľného cestovného ruchu a buduje schopnosť spoločenstva reagovať na ne.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Doklady o podpore a umožnení účasti verejnosti na plánovaní a riadení destinácie. Informácie o type a úrovni takejto účasti. Prieskumy medzi obyvateľmi a ďalšie systematické mechanizmy spätnej väzby, ktoré sa týkajú problematiky cestovného ruchu. Doklady o opatreniach prijatých v reakcii na spätnú väzbu obyvateľov. Program informovania, vzdelávania a školení o cestovnom ruchu poskytovaný obyvateľom. 	

<p>A6 Zapojenie návštevníkov a spätná väzba</p> <p>Destinácia má systém, ktorý sleduje spokojnosť návštevníkov s kvalitou a udržateľnosťou zážitkov v destinácii a verejne o nej informuje a v prípade potreby prijíma príslušné opatrenia, ktoré na ňu reagujú. Návštevníci sú informovaní o problémoch udržateľnosti v destinácii a o tom, akú úlohu môžu zohrať pri ich riešení.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Realizujú a vykazujú sa prieskumy medzi návštevníkmi (a iné mechanizmy spätnej väzby). Prieskumy a spätná väzba zahŕňajú reakcie návštevníkov na otázky udržateľnosti. Dôkazy o opatreniach prijatých v reakcii na zistenia prieskumov a spätnej väzby od návštevníkov. Príklady informácií pre návštevníkov, ktoré sa týkajú otázok udržateľnosti a spôsobov, ako na ne reagovať. 	
<p>A7 Propagácia a informácie</p> <p>Propagačné a informačné materiály o destinácii pre návštevníkov sú presné, pokiaľ ide o jej výrobky, služby a tvrdenia o udržateľnosti. Marketingová a iná komunikácia odráža hodnoty destinácie a jej prístup k udržateľnosti a zaoberá sa s miestnymi spoločenstvami a prírodnými a kultúrnymi hodnotami s rešpektom.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Aktuálne informačné a- propagačné materiály so zodpovedajúcim obsahom. Existuje proces kontroly presnosti a vhodnosti propagačných a informačných materiálov destinácie. Doklady o konzultáciách s miestnymi spoločenstvami a orgánmi pre ochranu životného prostredia a kultúry ohľadom obsahu a poskytovania komunikácie. 	
<p><u>A(c) Riadenie tlaku a zmien</u></p>		
<p>A8 Riadenie množstva návštevníkov a aktivít</p> <p>Destinácia má systém riadenia návštevníkov, ktorý podlieha pravidelnej revízii. Prijímajú sa opatrenia na sledovanie a riadenie množstva a aktivít návštevníkov a na ich zníženie alebo zvýšenie podľa potreby v určitých časoch alebo na určitých miestach, pričom sa pracuje na vyvážení potrieb miestnej ekonomiky, spoločenstva, kultúrneho dedičstva a životného prostredia.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Stratégia riadenia destinácie a akčný plán zohľadňujú sezónnosť a rozloženie návštevnosti. Sleduje sa kolísanie návštevnosti počas roka, aj v najnavštevovanejších lokalitách. Vplyvy množstva návštevníkov a aktivít sa určujú na základe pozorovania a spätnej väzby od miestnej komunity a zainteresovaných strán. Prijaté opatrenia na riadenie tokov návštevníkov a ich dopadov. Marketingová stratégia a výber cieľových trhov zohľadňujú vzorce návštevnosti, dopad aktivít a potreby destinácie. 	

<p>A9 Predpisy pre územné plánovanie a kontrolu rozvoja</p> <p>Destinácia má smernice pre územné plánovanie, predpisy alebo zásady, ktoré kontrolujú umiestnenie a povahu rozvoja, vyžadujú posúdenie environmentálnych, ekonomických a sociokultúrnych vplyvov a integrujú udržateľné využívanie pôdy, projektovanie, výstavbu a demoláciu. Predpisy sa vzťahujú aj na prevádzku vrátane prenájmu nehnuteľností a koncesií na účely cestovného ruchu. Smernice, predpisy a zásady boli vytvorené s účasťou verejnosti, veľa sa o nich informuje a presadzuje sa ich dodržiavanie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> a. Konkrétne zásady, predpisy a smernice, ktoré riadia rozvoj, sú zdokumentované a označené názvom a dátumom. b. Sú stanovené požiadavky na hodnotenie vplyvov, ktoré zahŕňajú environmentálne, ekonomické a sociokultúrne vplyvy, a to v dostatočnom rozsahu, aby bolo možné riešiť dlhodobé problémy destinácie. c. Konkrétne predpisy o prenájme a prevádzke nehnuteľností pre cestovný ruch s dokladmi o ich uplatňovaní a vymáhaní. d. Doklady o účasti verejnosti na tvorbe zásad, predpisov a smerníc. e. Doklady o konzultáciách s pôvodnými obyvateľmi alebo menšinovými etnickými skupinami a o ich súhlase v prípade, že bol navrhnutý alebo realizovaný rozvoj cestovného ruchu na ich území. f. Doklady o komunikácii a presadzovaní zásad, predpisov a smerníc vo fáze plánovania, rozvoja a realizácie. 	
<p>A10 Adaptácia na zmenu klímy</p> <p>Destinácia identifikuje riziká a príležitosti spojené so zmenou klímy. Pri umiestňovaní, navrhovaní, rozvoji a manažmente zariadení cestovného ruchu sa uplatňujú stratégie adaptácie na klimatickú zmenu. Obyvateľom, firmám aj návštevníkom sú poskytované informácie o predpokladaných klimatických zmenách, súvisiacich rizikách a budúcich podmienkach.</p>	<ol style="list-style-type: none"> a. Stratégia riadenia destinácie a akčný plán identifikujú a riešia problémy spojené s klímou. b. Predpisy, smernice a územné plánovanie pre rozvoj a aktivity cestovného ruchu zohľadňujú následky klimatických zmien. c. Bolo zrealizované a zverejnené hodnotenie klimatických rizík zahŕňajúce súčasné a budúce riziká. d. Doklady o zohľadnení vplyvu na miestne ekosystémy a ich prínosu k adaptácii na klimatickú zmenu. e. Zverejnené informácie o klimatickej zmene. 	
<p>A11 Riadenie rizika a krízových situácií</p> <p>Destinácia má plán znižovania rizík, krízového riadenia a reakcie na mimoriadne udalosti, ktorý je vhodný pre</p>	<ol style="list-style-type: none"> a. Zdokumentovaný plán minimalizácie rizík, krízového riadenia a reakcie na mimoriadne 	

<p>danú destináciu. Obyvatelia, návštevníci aj podniky sú o kľúčových prvkoch informovaní. Sú stanovené postupy a zdroje na realizáciu plánu a plán je pravidelne aktualizovaný.</p>	<p>udalosti pre cestovný ruch v danej destinácii.</p> <ul style="list-style-type: none"> b. Plán zohľadňuje široké spektrum rizík vrátane prírodných katastrof, terorizmu, ohrozenia zdravia, vyčerpania zdrojov a ďalších rizík aktuálnych pre danú lokalitu. c. Sú stanovené komunikačné postupy na použitie počas mimoriadnej udalosti a po jej skončení. d. Program pre poskytovanie informácií na danom mieste a školenia o riadení rizík a krízových situácií. 	
--	---	---

ODDIEL B: Socioekonomická udržateľnosť		
B(a) Dosahovanie miestnych ekonomických prínosov		
<p>B1 Meranie ekonomického prínosu cestovného ruchu</p> <p>Priamy a nepriamy prínos cestovného ruchu pre ekonomiku destinácie sa priebežne sledujú a zverejňujú. Vhodné opatrenia môžu zahŕňať mieru návštevnosti, výdavky návštevníkov, zamestnanosť, investície a dôkazy o rozdelení ekonomických prínosov.</p>	<p>a. Program zberu ekonomických dát.</p> <p>b. Výročné správy o priamom a nepriamom ekonomickom prínose cestovného ruchu v destinácii.</p> <p>c. Údaje zahŕňajúce rad ukazovateľov ekonomického vplyvu (napr. objem, výdavky, zamestnanosť, investície a rozloženie ekonomického prínosu v destinácii).</p>	
<p>B2 Dôstojná práca a kariérne príležitosti</p> <p>Destinácia podporuje kariérne príležitosti a vzdelávanie v oblasti cestovného ruchu. Podniky cestovného ruchu v destinácii sa zaväzujú zabezpečovať rovnosť príležitostí pre miestne zamestnanie, školenie a kariérny postup, bezpečné a chránené pracovné prostredie a mzdu zodpovedajúcu životnému minimu.</p>	<p>a. Poskytovanie príslušných programov alebo kurzov odbornej prípravy na získanie a rozvoj zručností, ktoré sú dostupné na miestnej úrovni.</p> <p>b. Vyhlásenia podnikov cestovného ruchu o záväzku poskytovať dôstojnú prácu a kariérne príležitosti.</p> <p>c. Miestni obyvatelia vrátane žien, mladých ľudí, menšín a osôb so zdravotným postihnutím sú o vzdelávacích a pracovných príležitostiach informovaní a využívajú ich.</p> <p>d. Existujú mechanizmy na kontrolu pracovných podmienok a prijímanie a riešenie sťažností (napr. zapojenie odborov).</p>	
<p>B3 Podpora miestnych podnikateľov a obchodu „fair trade“</p> <p>Destinácia podporuje udržanie výdavkov na cestovný ruch v miestnej ekonomike prostredníctvom podpory miestnych podnikov, dodávateľských reťazcov a udržateľných investícií. Podporuje rozvoj a nákup miestnych udržateľných produktov založených na zásadách „fair trade“ (rešpektujúcich čestný a spravodlivý obchod), ktoré zohľadňujú prírodu a kultúru oblasti. Môže ísť o potraviny a nápoje, remeselnícke výrobky, umelecké</p>	<p>a. Poradenstvo, financovanie alebo iná podpora sú dostupné v danej destinácii pre malé a stredné podniky cestovného ruchu.</p> <p>b. Pomoc s prístupom na trh pre miestne malé a stredné podniky cestovného ruchu.</p> <p>c. Opatrenia na podporu a pomoc miestnym podnikom cestovného ruchu pri nákupe lokálnych tovarov a služieb.</p>	

<p>vystúpenia, poľnohospodárske produkty atď.</p>	<p>d. Iniciatívy na pomoc miestnym poľnohospodárom, remeselníkom a výrobcam potravín, aby sa zapojili do hodnotového reťazca cestovného ruchu.</p> <p>e. Identifikované miestne výrobky a remeslá, ich propagácia a ponuka na predaj návštevníkom v destinácii.</p>	
<p><u>B(b) Sociálny blahobyť a dopady</u></p>		
<p>B4 Podpora spoločenstva</p> <p>Destinácia má systém, ktorý podporuje podniky, návštevníkov a verejnosť, aby zodpovedne prispievali k iniciatívam v oblasti udržateľnosti a rozvoja spoločenstiev a umožňuje im to.</p>	<p>a. Odporúča a uľahčuje sa podpora miestnych komunitných iniciatív a iniciatív udržateľnosti miestnymi podnikmi cestovného ruchu.</p> <p>b. Existujú a sú propagované systémy, ktoré nabádajú návštevníkov, aby podporovali miestne komunitné iniciatívy a iniciatívy pre udržateľnosť.</p> <p>c. Dobrovoľníctvo a zapojenie spoločenstva nepredstavuje rušivý zásah alebo zneužívanie.</p>	
<p>B5 Prevencia zneužívania a diskriminácie</p> <p>Destinácia dodržiava medzinárodné normy v oblasti ľudských práv. Má zákony, postupy a zaužívaný etický kódex pre prevenciu a nahlasovanie obchodovania s ľuďmi, novodobého otroctva, komerčného alebo sexuálneho zneužívania alebo zneužívania v akejkoľvek inej forme, diskriminácie a obťažovania kohokoľvek, najmä detí, dospelých, žien, LGBT a iných menších. Tieto zákony a zaužívané postupy sú zverejňované a presadzované.</p>	<p>a. Odkaz (názov, dátum) na konkrétne zákony, ktoré sa v destinácii týkajú ľudských práv, zneužívania, diskriminácie a obťažovania.</p> <p>b. Doklady o presadzovaní a komunikácii vyššie uvedených zákonov a súvisiacich osvedčených postupov (vrátane komunikácie podnikom cestovného ruchu a návštevníkom).</p> <p>c. Pravidelne sa vykonáva analýza rizík a dopadov v oblasti ľudských práv vrátane obchodovania s ľuďmi, novodobého otroctva a detskej práce.</p> <p>d. Destinácia a kľúčové subjekty cestovného ruchu sú signatármi Etického kódexu na ochranu detí pred sexuálnym zneužívaním v cestovnom ruchu.</p>	
<p>B6 Vlastnícke a užívateľské práva</p> <p>Zákony a predpisy týkajúce sa vlastníckych práv a ich nadobúdania sú zdokumentované a vymáhané. Sú v súlade</p>	<p>a. Odkaz (názov, dátum) na konkrétne zákony, ktoré sa v destinácii týkajú vlastníckych práv a ich nadobúdania</p>	

<p>s právami miestnych a pôvodných obyvateľov, zabezpečujú verejné konzultácie a nepovoľujú presídlenie obyvateľov bez predchádzajúceho dobrovoľného a informovaného súhlasu a bez spravodlivej kompenzácie. Zákony a predpisy tiež chránia užívateľské práva a práva na prístup ku kľúčovým zdrojom.</p>	<p>a užívateľských práv a práv prístupu k zdrojom.</p> <ol style="list-style-type: none"> Odkaz vo vyššie uvedených zákonoch na práva miestnych a pôvodných obyvateľov, verejné konzultácie a presídľovanie. Doklady o presadzovaní vyššie uvedených zákonov v kontexte rozvoja a činností v cestovnom ruchu. Doklady o konzultáciách s komunitou, súhlase a kompenzáciách. 	
<p>B7 Bezpečnosť a ochrana</p> <p>Destinácia má systém na monitorovanie, prevenciu, verejné nahlasovanie a riešenie kriminality, bezpečnostných a zdravotných rizík, ktorý reaguje na potreby návštevníkov aj obyvateľov.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Bezpečnostné a zdravotnícke služby v destinácii dobre fungujú a sú aktívne. Pri poskytovaní bezpečnostných a zdravotníckych služieb sú identifikované a zohľadňované potreby návštevníkov. V zariadeniach cestovného ruchu sa kontroluje dodržiavanie bezpečnostných a hygienických noriem. 	
<p>B8 Prístup pre všetkých</p> <p>Tam, kde je to možné, sú miesta, zariadenia a služby vrátane tých, ktoré majú prírodný a kultúrny význam, prístupné pre všetkých vrátane osôb so zdravotným postihnutím a ďalších osôb, ktoré majú špecifické požiadavky na uľahčenie prístupu alebo iné osobitné potreby. Ak nie sú miesta a zariadenia bezprostredne prístupné, prístup je umožnený prostredníctvom návrhu a implementácie riešení, ktoré zohľadňujú celistvosť miesta aj primerané úpravy pre osoby s požiadavkami na uľahčený prístup, ktoré je možné dosiahnuť. Poskytujú sa informácie o prístupnosti miest, zariadení a služieb.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Existencia predpisov a noriem týkajúcich sa bezbariérovosti miest, zariadení a služieb pre návštevníkov. Dôsledné uplatňovanie noriem pre bezbariérovosť vo verejných zariadeniach. Údaje o rozsahu a podiele bezbariérových miest a zariadení cestovného ruchu. Doklad o programoch na zlepšenie prístupnosti pre osoby s rôznymi potrebami bezbariérovosti. Informácie o prístupnosti zahrnuté v komunikácii o destinácii ako celku. Podrobnosti o prístupnosti kľúčových miest sú zahrnuté v informáciách pre návštevníkov. 	

ODDIEL C: Kultúrna udržateľnosť		
C(a) Ochrana kultúrneho dedičstva		
<p>C1 Ochrana kultúrnych pamiatok</p> <p>Destinácia má zásady a systém hodnotenia, obnovy a ochrany kultúrnych pamiatok, architektonických pamiatok a kultúrnej krajiny.</p>	<p>a. Zoznamy kultúrnych pamiatok, vrátane hodnotenia a indikácie zraniteľnosti.</p> <p>b. Program obnovy a ochrany kultúrnych pamiatok.</p> <p>c. Mechanizmy na využitie príjmov z cestovného ruchu na podporu ochrany kultúrnych pamiatok.</p>	
<p>C2 Kultúrne artefakty</p> <p>Destinácia má zákony, ktoré upravujú riadny predaj, vystavovanie alebo darovanie historických a archeologických artefaktov a obchodovanie s nimi. Tieto zákony sa presadzujú a verejne komunikujú, a to aj podnikom cestovného ruchu a návštevníkom.</p>	<p>a. Odkaz na príslušné zákony týkajúce sa historických artefaktov, ktoré platia v danej destinácii (názov, dátum).</p> <p>b. Doklady o informovaní podnikov cestovného ruchu a návštevníkov o týchto zákonoch.</p> <p>c. Doklady o presadzovaní príslušných zákonov.</p>	
<p>C3 Nehmotné kultúrne dedičstvo</p> <p>Destinácia podporuje oslavu a ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva vrátane miestnych tradícií, umenia, hudby, jazyka, gastronómie a ďalších aspektov miestnej identity a osobitosti. Prezentácia, replikácia a interpretácia živej kultúry a tradícií sú citlivé a rešpektujúce, usilujú sa zapojiť miestne spoločenstvá a prinášajú návštevníkom autentický a nefalšovaný zážitok.</p>	<p>a. Identifikácia a zaraďovanie na zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva.</p> <p>b. Príklady osláv a zážitkov návštevníkov v oblasti nehmotného kultúrneho dedičstva (podujatia, charakteristické produkty atď.).</p> <p>c. Doklady o zapojení miestnych a pôvodných obyvateľov do prípravy a poskytovania zážitkov návštevníkom v oblasti nehmotného kultúrneho dedičstva.</p> <p>d. Spätná väzba od návštevníkov a miestnych komunít k poskytovaným zážitkom v oblasti nehmotného kultúrneho dedičstva.</p>	
<p>C4 Zaužívaný prístup</p> <p>Destinácia sleduje, chráni a v prípade potreby obnovuje prístup miestnych komunít k prírodným a kultúrnym lokalitám.</p>	<p>a. Sledovanie dostupnosti prírodných a kultúrnych lokalít pre miestne spoločenstvo.</p> <p>b. Doklady o spolupráci s miestnym spoločenstvom v súvislosti so zaužívaným prístupom.</p> <p>c. Konkrétne opatrenia na ochranu alebo obnovu prístupu miestneho spoločenstva.</p>	

<p>C5 Duševné vlastníctvo</p> <p>Destinácia má systém, ktorý prispieva k ochrane a zachovaniu práv duševného vlastníctva spoločností a jednotlivcov.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Odkaz na zákony o duševnom vlastníctve platné v danej destinácii (názov, dátum). Informovanie zainteresovaných strán v cestovnom ruchu o právach duševného vlastníctva. Doklad, že práva duševného vlastníctva sú pri rozvoji kultúrnych zážitkov pre návštevníkov chránené. 	
<p>C(b) Návšteva kultúrnych pamiatok</p>		
<p>C6 Riadenie návštevníkov kultúrnych pamiatok</p> <p>Destinácia má systém riadenia návštevníkov kultúrnych pamiatok a ich okolia, ktorý zohľadňuje ich charakteristiky, kapacitu a zraniteľnosť, snaží sa optimalizovať množstvo a pohyb návštevníkov a minimalizovať nepriaznivé vplyvy. Pred návštevou citlivých kultúrnych pamiatok a kultúrnych akcií aj počas nej sú návštevníkom, organizátorom zájazdov a sprievodcom k dispozícii pokyny pre správanie sa návštevníkov.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Sledovanie množstva a pohybu návštevníkov a ich dopadov na kultúrne pamiatky, pričom výstupy sú zdieľané v rámci celej destinácie. Doklad o opatreniach na riadenie vplyvov cestovného ruchu na kultúrne pamiatky a ich okolie. Existencia a distribúcia vydaných návštevných poriadkov pre návštevníkov na citlivých miestach a kultúrnych podujatiach a pravidelné sledovanie ich dodržiavania. Kódex postupov pre cestovné kancelárie a sprievodcov alebo iná spolupráca s nimi pri riadení návštevníkov kultúrnych pamiatok. Poskytovanie školení pre sprievodcov. 	
<p>C7 Výklad k miestam</p> <p>Sú poskytnuté presné výkladové materiály, ktoré návštevníkov informujú o význame kultúrnych a prírodných prvkov navštevovaných lokalít. Informácie sú kultúrne vhodné, vypracované v spolupráci s hostiteľskou komunitou a sú jasne komunikované v jazykoch relevantných pre návštevníkov a obyvateľov.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Poskytovanie informačných výkladových materiálov na mieste a vo formátoch, ktoré sú prístupné ešte pred príchodom. Doklad, že výkladový materiál je riadne podložený prieskumom a je presný. Výkladový materiál, ktorý identifikuje význam, citlivosť a chýlostivosť miesta. Dôkaz o spolupráci hostiteľskej komunity pri príprave relevantného výkladového materiálu. Výkladový materiál dostupný v relevantných jazykoch. 	

ODDIEL D: Udržateľnosť životného prostredia		
D(a) Zachovanie prírodného dedičstva		
<p>D1 Ochrana citlivého prostredia</p> <p>Destinácia má systém sledovania, merania a reakcie na dopady cestovného ruchu na prírodné prostredie, ochranu ekosystémov, biotopov a druhov a prevenciu zavlečenia a šírenia invázných druhov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Zoznam lokalít prírodného dedičstva a bohatstva s uvedením typu, stavu ochrany a zraniteľnosti. b. Programy na ochranu biodiverzity a prírodného dedičstva. c. Programy na likvidáciu a kontrolu invázných druhov. d. Opatrenia na identifikáciu, sledovanie a zmierňovanie vplyvov cestovného ruchu na biodiverzitu a prírodné dedičstvo. e. Mechanizmy na využitie príjmov z cestovného ruchu na podporu zachovania prírodného bohatstva. f. Komunikácia s návštevníkmi a podnikmi o obmedzení šírenia nepôvodných druhov. 	
<p>D2 Riadenie návštevníkov prírodných lokalít</p> <p>Destinácia má systém riadenia návštevníkov prírodných lokalít a ich okolia, ktorý zohľadňuje ich charakteristiky, kapacitu a citlivosť a snaží sa optimalizovať množstvo a pohyb návštevníkov a minimalizovať nepriaznivé vplyvy. Pred návštevou citlivých lokalít aj počas nej sú návštevníkom, organizátorom zájazdov a sprievodcom k dispozícii pokyny pre správanie sa návštevníkov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Sledovanie množstva a pohybu návštevníkov a ich vplyvu na prírodné lokality, pričom výstupy sú zdieľané v rámci celej destinácie. b. Dôkazy o opatreniach na riadenie vplyvov a zmierňovanie dopadov cestovného ruchu na prírodné lokality a ich okolie. c. Existencia a distribúcia publikovaných návštevnych poriadkov pre návštevníkov citlivých lokalít, pravidelné sledovanie ich dodržiavania. d. Kódex postupov pre cestovné kancelárie a sprievodcov alebo iná spolupráca s nimi pri riadení návštevníkov prírodných pamiatok. e. Poskytovanie školení pre sprievodcov. 	
<p>D3 Interakcia s voľne žijúcou zverou</p> <p>Destinácia má systém na zabezpečenie súladu s miestnymi, vnútroštátnymi a medzinárodnými zákonmi a normami pre interakciu s voľne žijúcou zverou. Interakcie s voľne žijúcou zverou (berúc do úvahy kumulatívne vplyvy) sú neinvazívne</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Odkaz (názov, dátum) na medzinárodné, vnútroštátne a miestne zákony, ktoré sa v destinácii vzťahujú na interakcie s voľne žijúcou zverou. b. Schválenie medzinárodných noriem pre pozorovanie voľne žijúcej zveri, 	

<p>a zodpovedne riadené, aby sa predišlo nepriaznivým vplyvom na životaschopnosť a správanie sa voľne žijúcich populácií.</p>	<p>morských aj suchozemských druhov.</p> <ul style="list-style-type: none"> c. Distribúcia kódexu postupov pre interakciu s voľne žijúcou zverou, vrátane pozorovania, ktorý odráža medzinárodné štandardy. d. Systém kontroly dodržiavania predpisov a kódexu postupov prevádzkami cestovného ruchu. e. Opatrenia na sledovanie dobrých životných podmienok voľne žijúcej zveri a minimalizovanie jej rušenia na miestach, kde prichádza k vzájomným interakciám. f. Poskytovanie informácií návštevníkom o nežiaducom kontakte s voľne žijúcimi zvieratami, ako je dotýkanie sa a kŕmenie. 	
<p>D4 Zneužívanie druhov a dobré životné podmienky zvierat</p> <p>Destinácia má systém na zabezpečenie súladu s miestnymi, vnútroštátnymi a medzinárodnými zákonmi a normami, ktorých cieľom je zabezpečiť dobré životné podmienky zvierat a ochranu druhov (zvierat, rastlín a všetkých živých organizmov). To zahŕňa získavanie alebo odchyt, obchod, vystavovanie a predaj druhov voľne žijúcej zveri a ich produktov. Žiadny druh voľne žijúceho živočícha sa neodchytáva, nechová ani nedrží v zajatí, s výnimkou oprávnených osôb s náležitým vybavením a riadne regulovaných činností. Chov všetkých voľne žijúcich a domácich zvierat, starostlivosť o ne a zaobchádzanie s nimi spĺňa najvyššie štandardy dobrých životných podmienok zvierat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> a. Odkaz (názov, dátum) na konkrétne medzinárodné, vnútroštátne a miestne zákony, normy a smernice, ktoré sa v destinácii uplatňujú v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a ochrany druhov. b. Upozornenia na zákony, normy a smernice podnikom cestovného ruchu a sprievodcom. c. Systém kontroly podmienok divej zveri a domácich zvierat žijúcich v zajatí, vrátane ich chovu a zaobchádzania s nimi. d. Udeľovanie licencií a kontrola kvalifikácie pracovníkov zodpovedných za divé zvieratá žijúce v zajatí. e. Opatrenia na podporu Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (CITES)³ v sektore cestovného ruchu a na zabezpečenie jeho dodržiavania. f. Poskytovanie informácií návštevníkom o tom, ako sa vyhnúť obchodu s ohrozenými druhmi, 	

³ CITES - Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora - Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (pozn. prekl.)

	<p>napríklad pri nákupe suvenírov získaných z ohrozených druhov voľne žijúcich živočíchov podľa zoznamu IUCN⁴ alebo CITES.</p> <p>g. Presadzovanie právnych predpisov na zabezpečenie, aby bola každá poľovnícka činnosť súčasťou vedecky podloženého, riadne manažovaného a prísne vymáhaného prístupu k ochrane.</p>	
D(b) Hospodárenie so zdrojmi		
<p>D5 Úspora energie</p> <p>Destinácia má za cieľ znížiť spotrebu energie, zlepšiť hospodárnosť jej využívania, ako aj zvýšiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Destinácia má systém, ktorý podporuje podniky, aby merali, sledovali a znižovali spotrebu a verejne vykazovali svoj podiel na naplňaní cieľov.</p>	<p>a. Ciele v rámci spotreby energie sú zverejňované a propagované.</p> <p>b. Program na zvýšenie energetickej hospodárnosti, napr. propagácia a podpora zatepľovania.</p> <p>c. Investície do obnoviteľnej energie a percentuálny podiel na celkovej dodávke a spotrebe.</p> <p>d. Podpora a stimuly pre podniky, aby sledovali a znižovali spotrebu energie.</p>	
<p>D6 Hospodárenie s vodou</p> <p>Destinácia povzbudzuje podniky, aby merali, sledovali, zverejňovali a riadili spotrebu vody. Vyhodnocuje a dokumentuje sa ohrozenie vodných zdrojov v destinácii. V prípade vysokého rizika sú stanovené ciele v oblasti vodného hospodárstva a spolu s podnikmi sa aktívne pracuje na ich dosiahnutí, aby sa zabezpečilo, že spotreba vody v cestovnom ruchu nie je v rozpore s potrebami miestnych spoločností a ekosystémov.</p>	<p>a. Poskytovanie poradenstva a podpory pri sledovaní a znižovaní spotreby vody podnikmi.</p> <p>b. Program na pravidelné vyhodnocovanie ohrozenia vodných zdrojov.</p> <p>c. V prípade, že je riziko vyhodnotených ako vysoké, stanovujú, zverejňujú a presadzujú sa ciele v oblasti vodného hospodárstva.</p> <p>d. Sledovanie a kontrola zdrojov a objemu vody využívanej na účely cestovného ruchu a jej vplyvu na miestne komunity a ekosystémy. Podpora a kontrola dodržiavania cieľov podnikmi cestovného ruchu.</p> <p>e. Informácie pre návštevníkov o ohrození vodných zdrojov a o minimalizácii spotreby vody.</p>	
<p>D7 Kvalita vody</p> <p>Destinácia sleduje kvalitu vody na pitné, rekreačné a ekologické účely podľa noriem kvality. Výsledky sledovania sú verejne dostupné a destinácia má systém, ktorý</p>	<p>a. Program sledovania kvality vody.</p> <p>b. Existencia údajov a správ o kvalite vody.</p>	

⁴ IUCN - The International Union for Conservation of Nature – Medzinárodná únia na ochranu prírody (pozn. prekl.)

<p>umožňuje včas reagovať na problémy s kvalitou vody.</p>	<p>c. Sledovanie vody na kúpanie s certifikáciou a určením miest, ktoré spĺňajú stanovené normy.</p> <p>d. Dôkazy o opatreniach na zlepšenie kvality vody.</p> <p>e. Informácie pre návštevníkov o kvalite miestnej pitnej vody s cieľom podporiť jej používanie ako alternatívy k balenej vode.</p>	
--	--	---

D(c) Hospodárenie s odpadmi a emisiami		
<p>D8 Odpadová voda</p> <p>Destinácia má jasné pravidlá pre umiestnenie, údržbu a testovanie vypúšťania zo septikových systémov a systémov úpravy odpadových vôd a dodržiava ich. Destinácia zabezpečuje, že odpady sú vhodne spracované a opätovne bezpečne použité alebo vypustené bez nepriaznivých vplyvov na miestne obyvateľstvo a životné prostredie.</p>	<p>a. Písomné pravidlá a predpisy o čistení odpadových vôd.</p> <p>b. Systém presadzovania smerníc medzi podnikmi.</p> <p>c. Sledovanie a testovanie vypúšťaných odpadových vôd.</p> <p>d. Poskytovanie trvalo udržateľných systémov na čistenie komunálnych vôd, využiteľných v cestovnom ruchu, pokiaľ je to uskutočniteľné a vhodné.</p>	
<p>D9 Tuhý odpad</p> <p>Destinácia meria produkciu odpadov, podáva o nej správy a stanovuje ciele na jej zníženie. Zabezpečuje riadne spracovanie tuhého odpadu a jeho odklon od skládkovania, pričom poskytuje systém zberu a recyklácie, ktorý efektívne separuje odpad podľa druhu. Destinácia podporuje podniky, aby predchádzali vzniku tuhých odpadov vrátane potravinového odpadu, znižovali jeho množstvo, opätovne ho využívali a recyklovali. Prijímajú sa opatrenia na elimináciu alebo obmedzenie predmetov na jednorazové použitie, najmä plastových. Akýkoľvek zvyškový pevný odpad, ktorý nie je opätovne použitý alebo recyklovaný, sa likviduje bezpečným a udržateľným spôsobom.</p>	<p>a. Program sledovania odpadov so zverejňovaním výsledkov a cieľov.</p> <p>b. Koordinovaná kampaň, poradenstvo a podpora podnikov cestovného ruchu v oblasti odpadového hospodárstva vrátane potravinového odpadu.</p> <p>c. Kampaň na zníženie a elimináciu jednorazových predmetov, najmä plastových.</p> <p>d. Program nakladania s odpadmi pre verejné úrady a zariadenia.</p> <p>e. Zabezpečenie systému zberu a recyklácie s minimálne štyrmi tokmi (t. j. organický odpad, papier, kov, sklo a plast).</p> <p>f. Zabezpečenie udržateľného systému likvidácie zvyškového odpadu.</p> <p>g. Kampaň na elimináciu odhadzovania odpadkov, a to aj zo strany návštevníkov a udržiavanie čistoty na verejných priestranstvách.</p> <p>h. Dostatočný počet nádob na separovaný odpad.</p>	

<p>D10 Emisie skleníkových plynov a zmierňovanie klimatických zmien</p> <p>Destinácia má stanovené ciele na zníženie emisií skleníkových plynov, zavádza opatrenia a zásady na zmiernenie emisií a podáva o nich správy. Podporuje podniky, aby merali, sledovali a znižovali alebo minimalizovali, verejne vykazovali a zmierňovali emisie skleníkových plynov zo všetkých aspektov svojej činnosti (vrátane emisií dodávateľov a poskytovateľov služieb). Podporuje sa kompenzácia akýchkoľvek zvyškových emisií.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Zverejnený cieľ percentuálneho zníženia emisií do určeného dátumu. Výročná klimatická správa, vrátane sledovania a zmierňujúcich opatrení. Podporovaná kampaň alebo iné zapojenie podnikov cestovného ruchu do znižovania a zmierňovania emisií. Opatrenia na zníženie emisií z prevádzok verejného sektora. Informácie pre firmy a návštevníkov o kompenzačných systémoch, ktoré spĺňajú uznávané normy. 	
<p>D11 Doprava s nízkym dopadom</p> <p>Destinácia má cieľ znížiť emisie z dopravy do destinácie a v rámci destinácie. Usiluje sa o zvýšenie využívania udržateľných vozidiel s nízkymi emisiami, verejnej dopravy a aktívnej dopravy (napr. pešej a cyklistickej), aby sa znížil podiel cestovného ruchu na znečistení ovzdušia, dopravných zápachach a klimatickej zmene.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Investície do udržateľnejšej dopravnej infraštruktúry vrátane verejnej dopravy a vozidiel s nízkymi emisiami. Propagácia informácií pre návštevníkov o alternatívnych možnostiach dopravy do destinácie a v rámci nej. Údaje o využívaní alternatívnych spôsobov dopravy návštevníkmi. Zlepšenie a propagácia možností cyklistickej a pešej dopravy. Uprednostnenie trhov pre návštevníkov, ktoré sú prístupné prostredníctvom krátkych a udržateľnejších možností dopravy. Verejný sektor a podniky cestovného ruchu uprednostňujú pri svojej činnosti dopravu s nízkym dopadom na životné prostredie. 	
<p>D12 Svetelné a hlukové znečistenie</p> <p>Destinácia má smernice a predpisy na minimalizáciu svetelného a hlukového znečistenia. Destinácia podporuje podniky v dodržiavaní týchto smerníc a predpisov.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Vypracované a propagované smernice o hlukovom a svetelnom znečistení pre spoločnosti cestovného ruchu. Identifikácia a sledovanie potenciálnych zdrojov hlukového a svetelného znečistenia v súvislosti s cestovným ruchom. Mechanizmy umožňujúce obyvateľom nahlásiť hlukové a svetelné znečistenie a následne prijímať opatrenia. 	